

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«Сучасні тенденції та розвиток соціально-
економічних систем»**

*в межах реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Module
«Інституційні трансформації фінансової системи в епоху
цифрової економіки: досвід ЄС для України»
(Грантова Угода № 101127532).*

29 квітня 2026 р.
м. Харків

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції та розвиток соціально-економічних систем»: (в межах реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Module «Інституційні трансформації фінансової системи в епоху цифрової економіки: досвід ЄС для України» (Грантова Угода № 101127532): тези доповідей, 29 травня 2026 р. – Харків: Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2026.

Наведені тези пленарних та секційних доповідей за теоретичними та практичними результатами наукових досліджень і розробок. Представлені результати теоретичних і практичних досліджень у галузі економіки, управління, підприємництва, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, публічного управління, фінансової системи та облікових практик, а також правничих наук.

Відповідальний за випуск:
Власенко Т. А.

Роботи надруковані з авторських оригіналів, що надані оргкомітету, за авторської редакції.

Електронний варіант матеріалів конференції доступний на сайті конференції:
<http://www.kafepm.hneu.edu.ua/>

<i>Козін Даниїл Андрійович</i>	307
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	
<i>Клименко Дар'я Олександрівна</i>	310
ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	
<i>Kondrat Iryna Yuriivna, Ozarkiv Ihor Stepanovych</i>	313
CASCADE FUNDING AS A “LAST MILE” MECHANISM IN THE IMPLEMENTATION OF NEW EUROPEAN BAUHAUS PROJECTS	
<i>Крат Анна Іванівна</i>	315
ПРОФЕСІЙНИЙ ТА ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ	
<i>Неізнана Олена Володимирівна, Волощук Дмитро Ігорович</i>	318
ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ	
<i>Naumik-Gladka K.G.</i>	320
TRENDS IN SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT AND INNOVATIVE EDUCATIONAL TOOLS: THE EXPERIENCE OF THE ACE-EX PROJECT	
<i>Ревенко Олена Вікторівна</i>	322
ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПЕВНОЇ СТРУКТУРНОЇ ЗРІЛОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	
<i>Сотникова Анастасія Володимирівна</i>	325
СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЙ	
<i>Wei Ren, Iershova Natalia</i>	328
IDENTIFICATION OF PROBLEM AREAS, RISKS, AND MANAGEMENT RESPONSES IN THE COMPANY'S HUMAN RESOURCES MANAGEMENT SYSTEM IN A TURBULENT AND UNCERTAIN MODERN BUSINESS ENVIRONMENT	
<i>Чередник Анна Олегівна, Суббота Валерія Русланівна</i>	330
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	
<i>Чередник Анна Олегівна, Курилко Олена Романівна</i>	332
ПОТЕНЦІЙНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА	
<i>Яворовський Дмитро Андрійович, Тітов Родіон Юрійович, Константиновський Леонід Леонідович</i>	334
МЕНЕДЖМЕНТ ПОКОЛІННЯ Z	

№ 2 (9). С. 95–103. URL: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2\(9\).319076pp95-103](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2(9).319076pp95-103) (дата звернення 22.04.2026).

2. Орел А. М. Особливості конкурентного потенціалу аграрних підприємств // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2019. № 4 (82). С. 64–68. URL: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2019.4.12> (дата звернення 22.04.2026).

3. Ільїн В. Ю. Конкурентні переваги аграрних підприємств з позицій міжнародного поділу праці // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2012. Вип. 2, т. 2. С. 129–134. URL: <https://www.pdau.edu.ua/content/naukovi-praci-poltavskoyi-derzhavnoyi-agrarnoyi-akademiyi-seriya-ekonomichni-nauky-vypusk-16> (дата звернення 22.04.2026).

4. Томашук І. О. Функціонування та конкурентні переваги сільського підприємництва в умовах воєнного стану // Економіка та суспільство. 2025. № 74. С. 112–118. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-8> (дата звернення 22.04.2026).

5. Кондратенко О. О., Першень Н. А. Формування конкурентних переваг аграрних підприємств в сучасних умовах господарювання // Вісник економічної науки України. 2019. №1. С. 44–48. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/151640> (дата звернення 22.04.2026).

6. Barney J. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage // Journal of Management. 1991. Vol. 17, No. 1. P. 99–120. URL: <https://doi.org/10.1177/014920639101700108> (дата звернення 22.04.2026).

7. Сарай Н. І., Григорук А. А., Литвин Л. М. Формування конкурентних переваг підприємства на міжнародному ринку // Трансформаційна економіка. 2024. № 6. С. 55–60. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-6-11> (дата звернення 22.04.2026).

8. North D. C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. 152 p. URL: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511808678> (дата звернення 22.04.2026).

9. Волкова Н. В., Кіпятков В. В. Управлінські стратегії аграрних підприємств як інструмент досягнення конкурентних переваг // Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2024. № 2. С. 78–85. URL: <https://doi.org/10.32782/pdau.eco.2024.2.6> (дата звернення 22.04.2026).

10. Багорка М. О., Кузовенко В. В. Конкурентоспроможність аграрних підприємств як складник їх адаптації до змін середовища // Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. 2024. № 75. С. 102–108. URL: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/75-14> (дата звернення 22.04.2026).

11. Желуденко К. В. Теоретичні підходи до формування стратегій конкурентоспроможності аграрних підприємств // Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2021. № 7. С. 33–39. URL: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.7.7> (дата звернення 22.04.2026).

УДК 336.64:330.33.012

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Козін Даниїл Андрійович*, здобувач другого (магістерського) рівня 1 року навчання, ОП «Економіка розвитку» Харківського економічного університету імені Семена Кузнеця, e-mail: daniilkozin08@gmail.com

Теперішні умови господарювання характеризуються високим рівнем економічної невизначеності, зростанням фінансових ризиків і впливом дестабілізуючих факторів. У зв'язку

**Науковий керівник* – Ревенко Олена Вікторівна, доц., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу, ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

з цим особливої актуальності набуває проблема забезпечення економічної безпеки підприємства.

В умовах воєнного стану, інфляційних коливань і порушення господарських зв'язків підприємства функціонують у середовищі підвищеної небезпеки. Це потребує ефективних і швидких підходів до захисту їхніх фінансово-економічних інтересів. В умовах воєнного стану потреба в ефективному управлінні оборотними коштами суттєво зростає. Підприємства функціонують в умовах обмеженого доступу до фінансових ресурсів та порушених логістичних ланцюгів. Дивлячись на це, навіть незначні порушення у структурі оборотних активів можуть призводити до суттєвих фінансових ускладнень. Зростає потреба в більш гнучкому та адаптивному підході до управління оборотними коштами.

Оборотні кошти відіграють важливу роль в економічній безпеці підприємства, оскільки саме через них забезпечується безперервність операційного циклу та виконання поточних фінансових зобов'язань. Їхній стан визначає здатність підприємства підтримувати стабільність діяльності та уникати фінансових ускладнень.

В роботі Поддєрьогіна А.М. [2] оборотні кошти підприємства розглядаються як сукупність грошових ресурсів, авансованих у поточні активи, які забезпечують безперервність виробничого процесу та реалізації продукції, повністю споживаються протягом одного виробничого циклу та переносять свою вартість на створену продукцію.

Також у науковій літературі економічна безпека підприємства визначається як стан його захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз. Тож ключову роль відіграє фінансова складова, що визначає здатність підприємства ефективно формувати, розподіляти та використовувати ресурси [1].

Оборотні кошти безпосередньо впливають на ліквідність і платоспроможність підприємства, відображаючи його здатність своєчасно здійснювати фінансові операції. Сучасні дослідження підтверджують, що неефективне управління оборотними активами призводить до зниження фінансової стійкості та підвищення ризиків [3]. Зокрема, зростання дебіторської заборгованості, надлишкові запаси або дефіцит грошових коштів формують внутрішні дисбаланси, які поступово підривають економічну безпеку підприємства [4].

Практичні аспекти зазначених положень проявляються у діяльності підприємств. Так, несвоєчасне повернення дебіторської заборгованості призводить до дефіциту грошових коштів навіть за умов наявності реалізованої продукції. У результаті підприємство втрачає можливість своєчасно здійснювати розрахунки з постачальниками, виплачувати заробітну плату та фінансувати поточну діяльність, що створює реальні загрози його економічній безпеці.

Аналогічно, нераціональне управління запасами впливає на фінансову стабільність підприємства. Надлишкові запаси відволікають значну частину оборотних коштів з обігу, знижуючи фінансову гнучкість, тоді як їх недостатність порушує ритмічність операційної діяльності. За умов коливань попиту це може призводити до додаткових витрат і втрат, пов'язаних зі знеціненням продукції або перебоями у виробництві.

Управління оборотними коштами тісно пов'язане з фінансовими ризиками, які можуть мати як внутрішній, так і зовнішній характер. До внутрішніх ризиків належать помилки у плануванні потреби в оборотних активах, неефективна кредитна політика та недостатній контроль за рухом коштів. Зовнішні ризики формуються під впливом змін ринкової кон'юнктури, нестабільності платіжної дисципліни контрагентів і коливань попиту. Сукупна дія цих факторів здатна суттєво ускладнити підтримання фінансової рівноваги підприємства, що безпосередньо впливає на рівень його економічної безпеки.

Важливо додати, що саме оцінка ефективності використання оборотних коштів відіграє важливу роль у контексті економічної безпеки підприємства. Вона здійснюється за допомогою системи фінансових показників, які дають змогу кількісно визначити рівень ризиків і стабільності діяльності. До таких показників належать коефіцієнт оборотності оборотних коштів, тривалість одного обороту, а також показники ліквідності, зокрема коефіцієнт покриття та швидкої ліквідності. Їхній аналіз дає змогу виявити уповільнення обігу ресурсів, перевантаження підприємства дебіторською заборгованістю або неефективне використання

запасів. У цьому аспекті фінансові показники є інструментом для ранньої діагностики загроз економічній безпеці підприємства.

Ефективне управління оборотними коштами неможливе без впровадження системи постійного контролю та моніторингу, яка забезпечує своєчасне отримання інформації про стан і рух фінансових ресурсів. Йдеться не лише про фіксацію показників, а про створення механізму, що дозволяє відстежувати відхилення від запланованих параметрів і оперативно реагувати на них. У цьому контексті контроль виступає не завершальним етапом управління, а його невід'ємною складовою.

Теорія і практика управління доводять, що регулярний аналіз динаміки оборотних коштів підприємств також є важливим елементом такої системи, що дозволяє виявляти тенденції їх зміни в часі. Це дає змогу оцінити поточний стан суб'єкта господарювання та прогнозувати можливі проблеми ще на ранніх етапах. Застосування внутрішньої звітності та аналітичних інструментів підвищує прозорість фінансових процесів і сприяє ухваленню більш обґрунтованих управлінських рішень.

Встановлення контрольних орієнтирів, з якими порівнюються фактичні показники діяльності підприємства, також є важливим аспектом. Наявність таких орієнтирів (маркерів чи індикаторів розвитку) дозволяє своєчасно виявляти неефективність у використанні оборотних коштів і визначати напрями її усунення. Така система формує основу для переходу від реактивного до проактивного управління, коли підприємство не лише реагує на проблеми, а й запобігає їх виникненню.

Забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає своєчасне виявлення проблем у сфері управління оборотними коштами та формування ефективної системи рішень, спрямованих на підвищення їхньої керованості. Одним із ключових напрямів є синхронізація грошових потоків, яка дозволяє узгодити строки надходження та використання фінансових ресурсів і зменшити ризик виникнення касових розривів [1]. Водночас впровадження системи контролю за рухом коштів підвищує обґрунтованість управлінських рішень і сприяє зміцненню фінансової стійкості підприємства.

Слід зазначити, що в сучасних умовах для забезпечення стійкості до зовнішніх ризиків та мінімізації внутрішніх загроз, процес управління оборотними коштами потребує трансформації, а саме впровадження комплексних інструментів цифровізації, глибокої аналітики та стратегічного планування ліквідності.

У цифровій трансформації та автоматизації фінансових процесів ключовим чинником підвищення рівня економічної безпеки є впровадження інтегрованих ERP-систем. У сучасних реаліях із високим рівнем невизначеності така автоматизація дозволяє не лише краще візуалізувати результати й позбавляти рутини, а й якісно усунути розриви в комунікації та забезпечити прозорість операційного циклу.

По-перше, потрібно здійснювати моніторинг у режимі реального часу. Постійний контроль над станом запасів, дебіторської заборгованості та грошових потоків дозволяє миттєво виявляти відхилення від нормативних показників.

По-друге, інтеграція з контрагентами також є фактором цифрової трансформації. Електронний обмін даними мінімізує ризики помилок у розрахунках і пришвидшує документообіг. Це критично важливо для підтримання платіжної дисципліни в умовах нестабільності.

Як показує практика, ефективна безпека базується на аналізі попередніх даних та здатності передбачати майбутні виклики. Важливим інструментом стає сценарне моделювання та стрес-тестування:

Сценарний аналіз застосовується з метою розробки альтернативних моделей розвитку таких як оптимістичний, песимістичний, реалістичний, що враховують волатильність ринкової кон'юнктури, коливання попиту та можливі затримки платежів.

Прогнозування ліквідності заздалегідь ідентифікує періоди так званого «фінансового голоду» та формує план дій (залучення короткострокового фінансування, перегляд кредитних умов, оптимізація закупівель) до настання критичної ситуації.

Не менш важливим є формування стратегічного фінансового резерву. Реалізація виваженої резервної політики спрямована на підтримку безперервності діяльності. Це передбачає не лише наявність «фінансової подушки», а й управління її структурою. Формування резервів у найбільш високоліквідних формах дозволяє підприємству швидко реагувати на непередбачувані витрати без залучення дорогого зовнішнього капіталу.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу доведено, що зміцнення фінансової автономії також дозволяє підприємству зберігати операційну незалежність, що в умовах обмеженого доступу до банківського кредитування стає визначальним фактором виживання та подальшого розвитку.

Перелік використаних джерел:

1. Герасименко Ю. С. Економічна безпека діяльності підприємства: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 212 с. DOI: <https://surli.cc/lqbwjl>
2. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: КНЕУ, 2013. 519 с. URL: <http://moodle.nati.org.ua/mod/resource/view.php?id=9683>
3. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: підручник. Київ: КНЕУ, 2001. 528 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Pokropivnogo_2001_528.pdf
4. Кубецька О. М., Остапенко Т. М., Палешко Я. С. Управління оборотними активами підприємства в особливих умовах. *Бізнес Інформ*. 2022. № 8. С. 159–165. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-8-159-165>
5. Перезовова І., Павлова Г. Управління оборотними коштами підприємства в умовах нестабільності економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-12>

УДК 658.589:330.341.1

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Клименко Дар'я Олександрівна*, здобувачка 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ОП «Економіка підприємства», Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна, Dasha.lebedynets2004@gmail.com

Післявоєнний період характеризується масштабним руйнуванням інфраструктури, втратою виробничих потужностей, порушенням ланцюгів постачання та значним спадом економічної активності. За міжнародними оцінками, економіка України зазнала суттєвого скорочення, а загальна вартість відновлення оцінюється у сотні мільярдів доларів, що підкреслює безпрецедентний масштаб викликів [5]. У таких умовах традиційні підходи до відновлення економіки, засновані на відтворенні довоєнних моделей господарювання, виявляються недостатніми, оскільки вони не враховують нові реалії функціонування бізнесу, зокрема дефіцит ресурсів, зміну структури попиту та посилення глобальної конкуренції. Формується потреба в принципово нових підходах, де інноваційна політика виступає ключовим інструментом не лише для відновлення економічної активності, а й для формування сучасної, конкурентоспроможної та стійкої економічної системи загалом [1, 2]. Важливість інновацій у післявоєнний період зумовлена їхньою здатністю забезпечувати ефективне використання обмежених ресурсів і прискорювати процеси відновлення. У ситуації, коли підприємства стикаються з нестачею фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, саме інноваційні рішення дозволяють досягати вищих результатів за менших витрат. Автоматизація виробництва,

**Науковий керівник* – Ревенко О. В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу, ХНЕУ ім. С. Кузнеця